

Buka oko pčela

08/06/2014

Belgija 9. lipnja 2014.

Europska komisija nedavno je u Bruxellesu organizirala važnu konferenciju na kojoj se razmatrala tema posebno draga Slow Foodu: zdravlje pčela.

Što izaziva pomor pčela diljem svijeta?

Postoje dva potpuno različita pristupa u istraživanju uzroka izumiranja pčelinjih populacija (fenomen poznat pod nazivom *Colony Collapse Disorder*). Jedan dio znanstvenog i institucionalnog svijeta, uz punu podršku i poticaj agrokemijske industrije, pažljivo je zaobišao vezu između nestanka pčela i paralelnog smanjenja bioraznolikosti beskralježnjaka, posebice oprašivača. Umjesto toga, inzistiraju na različitim patologijama kao uzrocima: *Varroa* grinje, *Nosema* paraziti, virusi itd. Nezavisni istraživači, pčelari i ekolozi s njihove su pak strane utvrdili i ukazali na utjecaj novih pesticida i smanjenje cvjetne bioraznolikosti koja koincidira sa širenjem agroindustrijskih monokultura.

Rasplamsani sukob, s vrlo malo mogućnosti posredovanja, s jedne je strane potaknuo više znanstvenih istraživanja, a s druge rezultirao odlukama u sferi javne politike, poput privremene i djelomične europske zabrane četiri svjetski najkorištenija insekticida. Razmjere fenomena su sve veće i veće, i jasno ukazuju na kojoj se strani gomilaju, ponekad i neupitni dokazi. I odista, EU konferencija pružila je nove, autoritativne odgovore na ovu krizu.

Na konferenciji je predstavljena europska veterinarska studija *Epilobee* koja se temelji na dvogodišnjem proučavanju 32.000 košnica u 17 zemalja članica. Zaključci studije isključuju mogućnost da pomori pčela imaju patološke uzroke. Stopa smrtnosti tijekom zime u kolonijama ide od 3.5% do 33.6%, sa značajnim razlikama od zemlje do zemlje, i s višom stopom smrtnosti na sjeveru. Istraživanje potvrđuje da je smrtnost viša tamo gdje je veća upotreba pesticida. Na primjer, razina smrtnosti u Sjedinjenim Američkim Državama, u kojima je upotreba pesticida naširoko dozvoljena (ako ne i aktivno poticana), značajno je viša nego u europskim zemljama u kojima postoje stroža pravila.

I Greenpeace je objavio svoju studiju koja potvrđuje da u brojnim europskih zemalja pesticidi i herbicidi zagađuju glavnu hranu pčela i drugih oprašivača: pelud. Studija nas navodi na razmišljanja o stvarnom utjecaju kemijskih sredstava u poljoprivredi koja izazivaju duboko i sveprisutno zagađenje ne samo peluda, već i vode, tla i zraka. To pobuđuje sumnju u preciznost naširoko hvaljenog "pametnog oružja" koje ne ubija samo parazite, štetočine i korov, nego i živa bića od suštinske važnosti za poljoprivrednu proizvodnju. Ovo nas navodi na razmišljanje o razmjerama štete koju pesticidi nastavljaju nanositi i na to kako ju ograničiti.

Što gubimo ako pčele izumru? Koji utjecaj imaju agrokemijska sredstva?

Kada se pokušava odrediti šteta koju nanose pesticidi, opasnost za ljudsko zdravlje često se stavlja na prvo mjesto. Ili, u najmanju ruku, imamo tendenciju usredotočiti se na taj aspekt. Ako godinama nakon prvog objavljivanja ponovno pročitamo knjigu Rachel Carson *Tiho proljeće (Silent Spring)* ili ako po prvi put čitamo knjigu Marie-Monique Robin *Otrov naš svagdašnji (Our Daily Poison)*, poglavlja posvećena opasnostima od pesticida po naše zdravlje ona su koja odmah zaokupe našu pažnju. Ali ovakav pristup nas sprječava imati holističku viziju i uvidjeti negativne utjecaje na cijeli aktualni prehrambeni proizvodni lanac. Hrana od koje se razboljevamo ista je ona koja zagađuje tlo, vodu i zrak te ugrožava cijeli životni ciklus i samu plodnost.

Koje je rješenje?

Buka alarma koja dolazi iz košnica vodi nas konkretnoj mogućnosti drugačijeg postupanja u budućnosti. Korjenita reforma procesa autorizacije upotrebe poljoprivrednih kemikalija može nam omogućiti da preventivno i bolje odredimo moguću štetu koju one izazivaju. U okviru ovog novog konteksta nastavljaju se razvijati nova rješenja i prijedlozi.

Putovanje je započelo i na obzoru se naziru obećavajuće perspektive.

Europska agencija za sigurnost hrane (European Food Safety Authority) već je napisala nove kriterijume kako bi bolje definirala "prihvatljivost rizika" za pčele, i ne samo za njih. Ono što sada nedostaje investiranje je sredstava koje bi omogućilo definiranje, provjeru i primjenu nove vrste testova koji mogu predvidjeti moguće učinke. Osigurati nastavak pritiska kako bi se razvile nove i učinkovitije procedure prevencije u vezi s aktualnim posljedicama oslobađanja molekula ovih supstancija u prirodu, jedan je od najvećih izazova koji su pred nama. Korištenje opstanka i produktivnosti pčela kao kriterija za stvarnu kompatibilnost poljoprivrednih praksi može postati jednostavni indikator održivosti. Stvarne održivosti, a ne praznih hvalospjeva.

Silvia Ceriani

Translation Ivo Kara-Pešić

This article has been produced in the frame of "BeEU. 8 media outlets for 1 Parliament", a project led by Osservatorio Balcani e Caucaso and funded by the European Parliament.